

245672

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

245672

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง ความหลากหลายชนิดพรรณไม้หน้าบริเวณเขื่อนวชิราลงกรณ
และลำน้ำสาขา

Species Diversity of Aquatic Plants at Vajiralongkorn
Dam and Stream Branch

โดย

เบญจวรรณ ชิวปรีชา

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนรัฐบาล)

มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2554

600850598

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

245672

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง ความหลากหลายชนิดพรรณไม้ในน้ำบริเวณเขื่อนวชิราลงกรณและลำน้ำสาขา
Species Diversity of Aquatic Plants at Vajiralongkorn Dam
and Stream Branch

โดย

เบญจวรรณ ชิวปรีชา

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ได้รับทุนสนับสนุนงานวิจัยงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนรัฐบาล)

มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2554

ประกาศคุณูปการ

โครงการวิจัย ความหลากหลายชนิดพรรณไม้น้ำบริเวณเขื่อนวชิราลงกรณและลำน้ำสาขา ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย จากงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนรัฐบาล) มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ 2554

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ให้เข้าร่วมในโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในพื้นที่เขื่อนวชิราลงกรณ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการร่วมสนับสนุนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และคณะเจ้าหน้าที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เขื่อนวชิราลงกรณ ซึ่งให้การอนุญาตและสนับสนุนการเข้าพื้นที่สำรวจเป็นอย่างดี

ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัย บูรพา ให้การสนับสนุนอุปกรณ์ สถานที่ปฏิบัติการ และเวลาในการทำวิจัย

พิพิธภัณฑ์พืชสิรินธร กรมวิชาการเกษตร และหอพรรณไม้ กรมป่าไม้ ให้ความอนุเคราะห์ในการเข้าเทียบเคียงตัวอย่างพันธุ์ไม้

รองศาสตราจารย์ประศาสตร์ เกื้อมณี และรองศาสตราจารย์สรัญญา วัชรโรทัย ภาควิชาพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้คำปรึกษาและความอนุเคราะห์ด้านเอกสารตำรา
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เบญจวรรณ ชิวปรีชา

บทคัดย่อ

245672

การศึกษาความหลากหลายชนิดพรรณไม้น้ำบริเวณเขื่อนวชิราลงกรณและลำน้ำสาขา ทำการสำรวจในพื้นที่ทำการเขื่อนวชิราลงกรณ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2553 ถึงเดือนสิงหาคม 2554 จำนวน 4 ครั้ง ในเส้นทางสำรวจ 3 เส้นทาง ประกอบด้วย เส้นทางศึกษาที่ 6 คลองผันน้ำ และคลองส่งน้ำ พบพรรณไม้น้ำทั้งหมด 13 วงศ์ 15 สกุล 13 ชนิด ไม่สามารถระบุชนิดได้ 2 ชนิด และไม่สามารถระบุสกุลได้ 1 สกุล ทั้งนี้พบว่า 1 ชนิดเป็นพืชหายาก โดยแยกออกเป็นประเภทพืชใต้น้ำ (submerged plants) 2 ชนิด ประเภทพืชลอยน้ำ (floating plants) 3 ชนิด และประเภทพืชชายน้ำ (marginal plants) 11 ชนิด

พันธุ์ไม้น้ำชนิดเด่นที่พบตลอดปี ในแต่ละจุดสำรวจ ประกอบด้วย คลองผันน้ำ พบสาหร่ายเส้นด้าย *Najas draminea* จุดสำรวจคลองส่งน้ำ พบติปลี่น้ำ *Potamogeton malaianus* และจุดสำรวจเส้นทางที่ 6 พบกูดคละ *Thelypteris crassifolia*

พันธุ์ไม้น้ำที่มีสถานะหายาก ได้แก่ กระเจียวส้ม *Curcuma roscoeana* ส่วนพันธุ์ไม้น้ำที่มีศักยภาพในการผลิตเป็นไม้ประดับ ได้แก่ กระเจียวส้ม *C. roscoeana* ผักกูดเขากวาง *Ceratopteris thalictroides* และสันตะวาใบพาย *Ottelia alismoides*

Abstract

245672

Diversity of aquatic plants at Vajiralongkorn Dam and stream branch survey was carried out in Vajiralongkorn Dam area in Thong Pha Phum, Kanchanaburi Province. Exploration and collection of botanical specimens was made from November 2010 to August 2011 in 3 stations as number 6 route, shift canal and discharge canal respectively. Specimens were classified into 13 families 15 genera 13 species, unidentified 2 species and 1 genus. It was found that 1 species was rare species. Specimens were consisted of submerged plants 2 species, floating plants 3 species and marginal plants 11 species. Dominant species in shift canal was *Najas draminea*, discharge canal was *Potamogeton malaianus* and number 6 route was *Thelypteris crassifolia* respectively. The species recognized as rare species was found as name as *Curcuma roscoeana*. The other 3 species, viz. *C. roscoeana*, *Ceratopteris thalictroides* and *Ottelia alismoides* have economic value for ornamental plants.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ	ข
บทคัดย่อ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
- ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	
- วัตถุประสงค์ของโครงการ	
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ 2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
- ความหมายของพรรณไม้น้ำ	
- การสำรวจพรรณไม้น้ำในประเทศ	
- การสำรวจพรรณไม้น้ำในต่างประเทศ	
- ประโยชน์ของพรรณไม้น้ำในด้านต่างๆ	
- เชื้อนวิราลงกรณ	
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการศึกษา	8
- การสำรวจพรรณไม้น้ำ	
- การเก็บรวบรวมข้อมูล	
- การศึกษาในห้องปฏิบัติการ	
- สถานที่ศึกษา	
บทที่ 4 ผลการศึกษา	13
บทที่ 5 อภิปรายและสรุปผล	22
เอกสารอ้างอิง	26
ภาคผนวก	28

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 พรรณไม้ น้ำจากทุกจุดสำรวจ	13
ตารางผนวกที่ 1 คุณภาพน้ำบางประการ	29

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 พื้นที่สำรวจเขื่อนวชิราลงกรณ	10
ภาพที่ 2 คลองผันน้ำ	11
ภาพที่ 3 คลองส่งน้ำลงแม่น้ำแควน้อย	11
ภาพที่ 4 เส้นทางสำรวจที่ 6	11
ภาพที่ 5 สันตะวาใบพาย	14
ภาพที่ 6 สาหร่ายไฟ	14
ภาพที่ 7 สาหร่ายหางกระรอก	15
ภาพที่ 8 สาหร่ายเส้นด้าย	15
ภาพที่ 9 ดิปลีน้า	16
ภาพที่ 10 ผักปราบ	16
ภาพที่ 11 กูดคละ	17
ภาพที่ 12 ผักกูดเขากวาง	17
ภาพที่ 13 แวนแก้ว	18
ภาพที่ 14 ฐูปฤาษี	18
ภาพที่ 15 อ้อ	19
ภาพที่ 16 กล้วยป่า	19
ภาพที่ 17 กระเจียวส้ม	20
ภาพที่ 18 เอื้องหมายนา	20
ภาพที่ 19 ชิงป่า	21
ภาพที่ 20 บอน	21
ภาพที่ 21 เส้นทางสำรวจที่ 6 ในลำธารบางช่วงเดือนพฤษภาคม	23
ภาพที่ 22 เส้นทางสำรวจที่ 6 ในลำธารบางช่วงเดือนสิงหาคม	24